

Zkoušky litin s lupínkovým grafitem

Posluchač:

Vyučující:

Měřeno (datum, hodina):

Program cvičení:

- a) Litina s lupínkovým grafitem.
- b) Zkoušky litin s lupínkovým grafitem (zkouška tahem, tlakem a ohybem).
- c) Modul pružnosti litin.

Literatura:

- [1] SOBOTOVÁ, J. a kolektiv. *Nauka o materiálu I. a II. Cvičení*. 1. vydání. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2014. ISBN 978-80-01-05550-2.
- [2] ČSN 42 0330 *Zkoušení kovů - Litina s lupínkovým grafitem. Stanovení pevnosti v tahu*. 1984 Vyd. Český normalizační institut, Praha.
- [3] ČSN 42 0361 *Zkoušení kovů - Litina s lupínkovým grafitem. Stanovení pevnosti v ohybu*. 1984 Vyd. Český normalizační institut, Praha.

Zkušební materiál - značení

- **EN-GJL-200** dle EN
  - **G** – odlitek
  - **J** – litina
  - **L** – lupínkový grafit
  - **20** – min. zaručená pevnost v tahu $R_m = 200 \text{ MPa} = 200 \text{ N.mm}^{-2}$
- **42 2420** dle ČSN
  - **42** – materiál na odlitky
  - **2** – litiny
  - **4** – litina s lupínkovým grafitem LLG
  - **20** – pevnosti v tahu $R_m = 200 \text{ MPa} = 200 \text{ N.mm}^{-2}$

A) Zkouška tahem (ČSN 42 0330)

1. Zadání:

Proveďte a vyhodnoťte zkoušku tahem na litinovém vzorku kruhového průřezu.

2. Cíl úlohy:

Stanovení meze pevnosti v tahu R_m

3. Použité vztahy:

4. Naměřené a vypočtené hodnoty: (d_0 , F_m a R_m)

B) Zkouška tlakem

Zkouška tlakem není normalizována. V praxi se tato zkouška provádí jen tehdy, bude-li materiál v provozu skutečně namáhán tlakem.

1. Zadání:

Proveďte a vyhodnoťte zkoušku tlakem na litinovém vzorku.
Zkušební zařízení:

2. Cíl úlohy:

Stanovení meze pevnosti v tlaku R_{mt}

3. Použité vztahy:

4. Naměřené a vypočtené hodnoty: (d_0 , F_{mt} a R_{mt})

C) Zkouška ohybem (ČSN 42 0361)

1. Zadání:

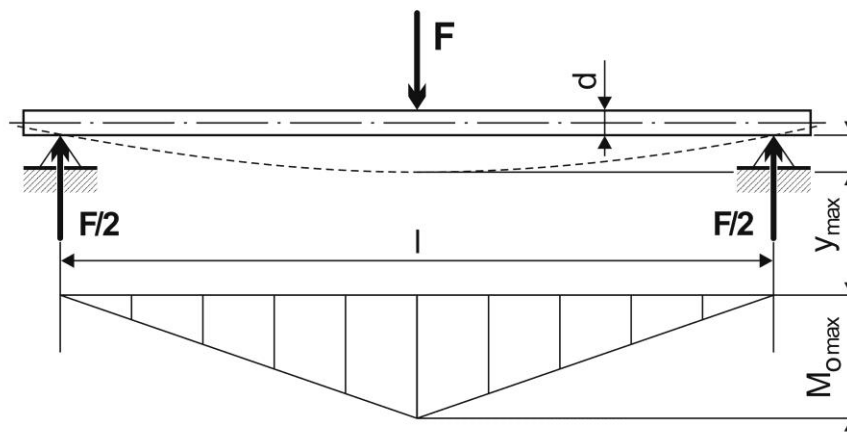
Vyhodnoťte zkoušku ohybem na litinovém vzorku válcového průřezu.

2. Cíl úlohy:

a) Stanovení meze pevnosti R_{mo}

b) Stanovení dvou hodnot modulu pružnosti v tahu E_1 , E_2 [MPa] ze zkoušky ohybem.

3. Uspořádání zkoušky:

4. Použité vztahy:

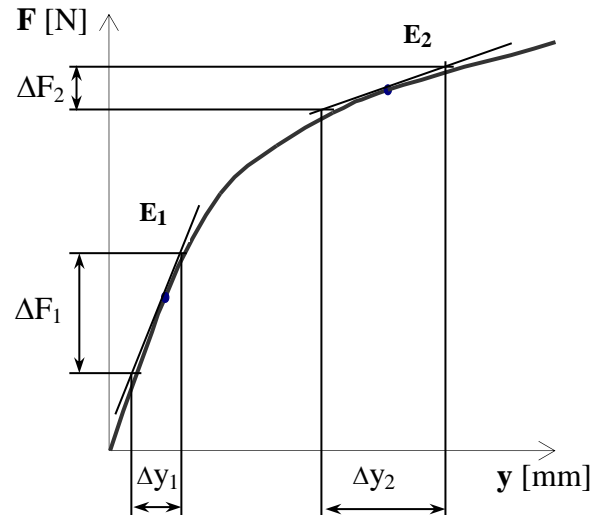
Určení dvou hodnot modulu pružnosti E_1 a E_2 :

Pro průhyb při třibodovém ohybu platí:

$$y = \frac{F \cdot l^3}{48EI} \quad [\text{mm}]$$

$$\Rightarrow E = \frac{\Delta F}{\Delta y} \cdot \frac{l^3}{48 \cdot I} \quad [\text{MPa}]$$

$$I = \frac{\pi d^4}{64} \quad [\text{mm}^4]$$

5. Naměřené a vypočtené hodnoty:

Tabulka naměřených hodnot

F [kN]	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
y [mm]	0																		

Poznámka: hodinky nulujeme při hodnotě 1 kN

6. Závěr: (společný pro všechny tři úlohy)

Na základě zjištěných hodnot doplňte následující relaci: $R_{\dots} < R_{\dots} < R_{\dots}$.